

Âşık Veysel Themed Philatelic Designs in The Context Of 2023 Unesco Commemoration And Celebration Anniversaries Program

Serkan Aycil^{1,a,*}

¹ Istanbul PTT Regional Directorate Accounting and Finance Directorate, İstanbul, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 20/09/2023

Accepted: 04/10/2023

ABSTRACT

The aim of the study is to try to discuss Âşık Veysel through his representation in philatelic products and services in the "50th Anniversary of Âşık Veysel's Death" events, which were included in the commemoration and celebration anniversaries program with the decision of the 41st UNESCO General Conference and the Presidential Circular. In this study based on qualitative research, data was collected using the document analysis method. The written data of the research consists of printed and electronic publications, and the visual data consists of philatelic products and services put into circulation by PTT in 1992, 2001 and 2023. While the image of Âşık Veysel was used directly in one of the stamps in the series of 5, which was put into circulation in 1992 as a series of Turkish celebrities, and on 1 stamp on the first day envelope, it was in a mixed composition in the special day stamp dated 2001, which was put into circulation in memory of the 28th anniversary of Âşık Veysel's death. Âşık Veysel theme was used. Finally, 2 commemorative stamps were published for the designs dated 2023, which were put into circulation in memory of the 50th Anniversary of Âşık Veysel Şatıroğlu's Death, and in addition to the published stamps, a separate portfolio was created by preparing 1 commemorative block with serial number and 1 first day envelope. As a result, with this study, which is thought to add an artistic dimension to the literature, it is possible to evaluate Âşık Veysel through his representation in philatelic products and services.

Keywords: UNESCO, Âşık Veysel, Veysel Şatır, Miserable Veysel, philatelic

2023 UNESCO Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri Programı Bağlamında Âşık Veysel Temalı Filatelik Tasarımlar

Süreç

Geliş: 20/09/2023

Kabul: 04/10/2023

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

ÖZ

Çalışmanın amacı, UNESCO 41. Genel Konferansı kararı ve Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile anma ve kutlama yıl dönümleri programına alınan "Âşık Veysel'in Vefatının 50. Yıl dönümü" etkinliklerinde Âşık Veysel'i, filateli ürün ve hizmetlerindeki temsili üzerinden ele almaya çalışmaktır. Nitel araştırma esasına dayanan bu çalışmada veriler, doküman analizi yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın yazılı verilerini basılı ve elektronik yayınlar, görsel verilerini ise 1992, 2001 ve 2023 yıllarında PTT tarafından tedavüle çıkarılan filatelik ürün ve hizmetler oluşturmaktadır. Türk meşhurları serisi olarak 1992'de tedavüle çıkarılan 5'li serideki pullardan birinde ve ilkgün zarfının üzerindeki 1 adet pulda doğrudan Âşık Veysel görseli kullanılmış iken Âşık Veysel'in 28. Ölüm Yıl dönümü anısına tedavüle çıkarılan 2001 tarihli özel gün zarfında ise karma bir kompozisyon içerisinde Âşık Veysel teması kullanılmıştır. Son olarak Âşık Veysel Şatıroğlu'nun Ölümünün 50. Yılı anısına tedavüle çıkarılan 2023 tarihli tasarımlar için hem 2 adet anma pulu yayınlanmış hem de yayınlanan pullara ek olarak 1 adet seri numaralı anma bloku ve 1 adet ilkgün zarfı hazırlanarak ayrı bir portföy oluşturulmuştur. Sonuç olarak literatüre sanatsal bir boyut kazandıracığı düşünülen bu çalışmayla birlikte Âşık Veysel'i, filateli ürün ve hizmetlerindeki temsili üzerinden değerlendirme imkânı oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: UNESCO, Âşık Veysel, Veysel Şatır, Sefil Veysel, filateli

^a sserkan.aycil@gmail.com

^{id} https://orcid.org/000-0002-3540-5548

How to Cite: Aycil, S. (2023) Âşık Veysel Themed Philatelic Designs in The Context Of 2023 Unesco Commemoration And Celebration Anniversaries Program, CUJOSS, 47 – Âşık Veysel Özel Sayısı: 79-87

Giriş

Halk şairi, ozan, halk ozanı ve âşık terimlerine Anadolu kültüründe yaygın olarak rastlanmaktadır. İslâmiyet Öncesi dönemde *kam, şaman, oyun ve baksı* gibi isimlerle bilinen halk şairliğinin yerini 15. yüzyıldan itibaren *âşıklık geleneği* almaya başlamıştır. Sonraki süreçte değişerek günümüze kadar gelen âşıklık geleneği edebiyatımıza Karacaoğlan, Dadaloğlu, Gevheri ve Âşık Ömer gibi önemli birçok şahsı kazandırmıştır. Bu önemli şahıslardan birisi de son asrın unutulmayan ismi Âşık Veysel Şatıroğlu'dur (Artun, 2002: 1120; Şimşek, 2016: 117-118). Sivas'ın Sarkışla ilçesine bağlı Sivrialan Köyü'nde 25 Ekim 1894'te dünyaya gelen Âşık Veysel, küçük yaşta yakalandığı çiçek hastalığı nedeniyle önce bir gözünü sonrasında yaşadığı bir kaza sonucunda diğer gözünü kaybetmiştir (Oğuzcan, 1970). Bundan sonraki süreçte her iki gözü görmeyen Âşık Veysel, babasının aldığı üç telli bir saz ile günlerini geçirmeye çalışmıştır. Acemiliği nedeniyle ilk zamanlarda başarılı olamadığını düşündüğü için şevki kırılan Âşık Veysel, babasının ısrarı üzerine sanatını icra etmeye devam etmiş ve bir süre sonra iyi derecede saz çalan bir ustaya dönüşmüştür (Âşık Veysel, 2023: 13). Türkü ve halk şiiri yorumu konusunda kısa zamanda yetkin hâle gelen Âşık Veysel, ilk evliliğiyle ilgili ayrılığa varan birtakım problemler yaşamış ve henüz genç yaşlarda iken annesini, babasını ve çocuklarını kaybetmiştir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.). Yaşadığı olayların ve bulunduğu çevredeki âşıkların etkisinde kalarak olgunlaşan Âşık Veysel, kendisi dışında 13 âşığın icabet ettiği *I. Sivas Halk Şairleri Bayramı*'ndan sonra artık kendisine ait şiirleri okumaya başlamıştır (Alptekin, 2019). *Veysel, Veysel Şatır* ve *Sefil Veysel* gibi mahlaslar kullanan Âşık Veysel şiirlerinde aşk, taşlama, tabiat, insan sevgisi, gurbet, öğüt, gönül, dostluk, din, tasavvuf, vatan-millet ve fikir gibi konulara değinmiştir. Günümüzde Âşık Veysel'in tespit edilen 179 yazılı ve sözlü şiiri bulunmaktadır. Hakkında yazılmış onlarca yayının yanı sıra film, belgesel, radyo yayını, festival, sergi ve köyünde açılan *Şarkışla Âşık Veysel Müzesi* ile ozanın anıları taze tutulmaya çalışılmaktadır (T.C. Sivas Valiliği, t.y.). Ozan, son olarak kendisini ziyarete gelen dönemin Sivas Valisinden Kızılırmak Nehri üzerine bir köprü kurulmasını istemiştir. Yapımına ozanın vefatından üç ay sonra başlanan köprü iki yıl aradan sonra 1975'te tamamlanmış ve Âşık Veysel'in şahit olamadığı son isteği yerine getirilmiştir (Yönel, 2004: 135).

Âşıklık geleneğinin güçlü temsilcilerinden biri olan Âşık Veysel'in Vefatının 50. Yıl Dönümü olan 2023 yılı UNESCO 41. Genel Konferansı kararıyla anma ve kutlama yıl dönümleri programına alınmıştır. Mevcut kararın alınmasında Türkiye'nin önerisi Macaristan, Azerbaycan, Kuzey Makedonya, Kazakistan, Ukrayna, Özbekistan ve Kırgızistan'ın desteği etkili olmuştur. Ayrıca 29 Aralık tarihli ve 32058 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile 2023 yılının "Âşık Veysel Yılı" olarak ulusal ve uluslararası etkinliklerle anılması kararlaştırılmıştır (Resmî Gazete, 2022; UNESCO, t.y.). Bu nedenle gerek 2023 yılı öncesinde gerekse 2023 yılı içerisinde ülkemizin birçok yerinde Âşık Veysel'i konu alan etkinlikler organize edilmiştir.

Âşık Veysel'in doğumunun 125. yılı anısına 2009'da Yunus Emre Enstitüsü ve Almanya Federal Cumhuriyeti Büyükelçiliği tarafından organize edilen bir sergi açılmıştır. Sergide yer alan fotoğraflar o dönemde yaşayan fotoğrafçıların objektifinden çıkmış olup her bir fotoğraf sanatçısının ıslak imzasını taşımaktadır. Yoğun bir ilgi gören sergi ertesi yıl İstanbul, Sivas, Bursa, İzmir, Eskişehir ve Ankara'nın yanı sıra Almanya'nın Nürnberg şehrinde de ziyarete açılmıştır (Edebiyat Postası, 2019).

Cumhuriyetin 100. yılı ve Âşık Veysel yılı anısına 03-09 Eylül 2023 tarihleri arasında bir resim sergisinin açılışı gerçekleştirilmiştir. Sivas'ta düzenlenen ve Türkiye'nin farklı şehirlerinden 58 sanatçının katkı sunduğu sergide toplam 116 eser sergilenmiştir (Zafer, 2023).

2023 yılının Ağustos ayı içerisinde Âşık Veysel'in torunu tarafından hazırlanan "Basında ve Ustaların Objektifinden Âşık Veysel" konulu bir fotoğraf sergisinin açılışı gerçekleştirilmiştir. Âşık Veysel'e ait 30 fotoğrafın yer aldığı sergi 3 gün boyunca ziyarete açık tutulmuştur (Arslan, 2023).

Âşık Veysel'in torunu tarafından toplanan ve Âşık Veysel'i konu alan gazete, kitap, dergi, kaset, taş plak, piyango bileti ve takvim gibi birçok materyalinin yanı sıra oğluna tutturduğu ajanda ile kişisel eşyalarının yer aldığı koleksiyon 7 Haziran-6 Ağustos tarihleri arasında Ankara Cermodern'de "Karanlıktan Aydınlığa: Âşık Veysel" konulu sergisinde dijital olarak ziyarete sunulmuştur (Özdener, 2023).

UNESCO'nun 2023 yılını "Âşık Veysel Yılı" olarak ilan etmesi ve Cumhuriyetimizin 100. yılı olması münasebetiyle 07 Haziran 2023'te Sivas'ta 45 sanatçıya ait 50 eserin yer aldığı bir sergi düzenlenmiştir. Düzenlenen sergi 12 Haziran 2023'e kadar ziyarete açık kalmıştır (Yeni Şafak, 2023).

Adana Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanlığı tarafından organize edilen etkinliklerin ilki olan "Âşık Veysel Fotoğraf Sergisi" 2 Eylül 2023'te açılmıştır. Küratörlüğünü Âşık Veysel'in torununun yaptığı fotoğraf sergisinde Âşık Veysel'e ait 30 fotoğraf sergilenmiştir. Açılıшта bir de "Bilinmeyen Yönleriyle Âşık Veysel" isimli kitap, eserin yazarı tarafından imzalanarak etkinliğe katılanlara ücretsiz olarak dağıtılmıştır (İHA, 2023).

21.03.2023'te PTT A.Ş. tarafından *Âşık Veysel Şatıroğlu* konulu pul portföyü, anma pulları ve ilkgün zarfı tedavüle çıkarılmıştır. PTT işyerleri ve kurumsal web adresi üzerinden erişim olanağı bulunan bu filatelik ürünler aynı zamanda "Sivas PTT Müdürlüğü/Sivas" adresinde "Âşık Veysel ŞATIROĞLU 21.03.2023 SIVAS" ibareli kaşe ile damgalanmak suretiyle satışa sunulmuştur (PTT Bülten, 2023).

Filatelik ürün ve hizmetlerinin yanı sıra Âşık Veysel'i kültür, sanat ve edebiyat ekseninde değerlendirmeye çalışan bu araştırmanın literatüre katkı sunacak nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Amaç ve Önem

Çalışmanın amacı, UNESCO 41. Genel Konferansı kararı ve Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile anma ve kutlama yıl dönümleri programına alınan “Âşık Veysel’in Vefatının 50. Yıl dönümü” etkinliklerinde Âşık Veysel’i, filateli ürün ve hizmetlerindeki temsili üzerinden ele almaya çalışmaktır. Âşık Veysel olgusunu filatelik tasarımlar üzerinden irdelemeye çalışan bu araştırmanın literatüre katkı sağlayacak yeterliliğe ve öneme sahip olduğu düşünülmektedir.

Araştırma Yöntemi

Nitel araştırma esasına dayanan bu çalışmada veriler, doküman analizi yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama, analiz ve değerlendirme süreçlerini kapsayan çalışmada, yazılı kaynakların yanı sıra görsel kaynaklar da önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle önce konu ile ilişkili olduğu düşünülen yazılı ve görsel kaynaklar toplanmış, akabinde literatürü bütünleyen veriler üzerinden araştırma metodu geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma Verileri

Araştırmanın yazılı verilerini basılı ve elektronik yayınlar, görsel verilerini ise 1992, 2001 ve 2023 yıllarında PTT tarafından tedavüle çıkarılan filatelik ürün ve hizmetler oluşturmaktadır. Tablo 1.’de, çalışmada yer verilen filatelik tasarımlara ilişkin veri detayları yer almaktadır.

Çizelge 1: Çalışmaya Dâhil Edilen Filatelik Tasarımlara İlişkin Veri Detayları

Table 1. Data Details Regarding the Philatelic Designs Included in the Study

Basım Tarihi	Tasarım Türü	Adet	Değeri
30.12.1992	Posta Pulu	1	M
	İlk Gün Zarfı	1	4.500,00 ETL
21.03.2001	Özel Gün Zarfı	1	-
	Anma Pulu	2	10 TL+10 TL
21.03.2023	Anma Bloku	1	10 TL
	İlk Gün Zarfı	1	30 TL

Filatelik tasarımlar üzerinden oluşturulan bu çalışmada; 1 adet posta pulu 2 adet ilkgün zarfı, 1 adet özel gün zarfı, 2 adet anma pulu ve 1 adet anma bloku kullanılmıştır. Ayrıca portföye dâhil olan 2023 tarihli seri numaralı anma bloğunun haricindeki anma pullarından 100.000 adeti ile ilkgün zarfının 2.000 adeti diğer filatelik tasarımlarla birlikte satışa sunulmuştur.

Veri Toplama Süreci ve Analiz

Doküman analizi yöntemi kullanılarak oluşturulan bu çalışmada veriler, güvenilirliği ve temsil edilebilirliği önceden denetlenmiş kurumsal yayınlar, kurumsal web siteleri, dergi, tez, kitap, arşiv kaydı vb. doneler üzerinden oluşturulmuştur. Ayrıca Ulusal Tez Merkezi, Journal Factor, Araştırmaz, EBSCO Host, Scientific Indexing Services, Asosindex, Google Akademik, Türk Eğitim İndeksi, SOBIAD ve CiteFactor gibi veri tabanlarına “UNESCO, Âşık Veysel, Âşık Veysel Şatıroğlu, Veysel Şatır, Sefil Veysel ve filateli” anahtar sözcükleri eklenerek aramalar yapılmıştır. Yapılan taramalar sonucunda biyografi, şiir ve türküler üzerine yapılmış birçok araştırmaya ulaşılsa da “UNESCO Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri veya Filateli” başlıklarını içeren herhangi bir araştırmaya rastlanılamamıştır. Dolayısıyla toplanan veriler dönemin koşulları göz önünde bulundurulmak kaydıyla araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

Âşık Veysel Temalı Pullar ve İlk gün Zarfları

Gelenekçi bir tutum sergileyen Yörükler bu sayede yaşam biçimlerini ve karakterlerini uzunca yıllar koruma imkânı bulmuşlardır. Bu korumacı yapının en tabii alanı ise dokuma kültürü olmuştur. Gerek gelenekçi tutum gerekse Yörük sanatları içerisinde yer alan ahşap işlemeciliği, deri işçiliği ve müzik gibi değerler sayesinde dokuma kültürü değişmeden günümüze kadar gelmeyi başarmıştır (Akan, 2016: 42). Anadolu kültürü ile birlikte Âşık Veysel’i tasvir eden benzer tasarımlarda sıklıkla saz, bağlama ve kilim motifleri bir arada kullanılmıştır. Hatta günümüzdeki telli çalgıların üzerinde dâhi geleneksel motifleri kolayca görmek mümkündür. Buna göre kültürün aktarıcısı olarak görülen dokumacılığı müzik geleneği ile birlikte değerlendirmenin gerekliliği ve önemi ortaya çıkmıştır. Saz eşliğinde arı bir Türkçe ile sanatını icra eden Âşık Veysel, yaşadığı toplumun acılarını, sevinçlerini, yaşanmışlığını, beklentilerini ve umutlarını kendine özgü üslubuyla dile getirerek ait olduğu toplumun gözü kulağı olmaya çalışmıştır. Buna göre bu çalışmanın kurgusu 1992 ile 2023 yılları arasında Âşık Veysel’i doğrudan veya dolaylı olarak konu alan farklı içerikli filatelik ürünler üzerinden oluşturulmaya çalışılmıştır.

Türk Meşhurları Serisi 1992

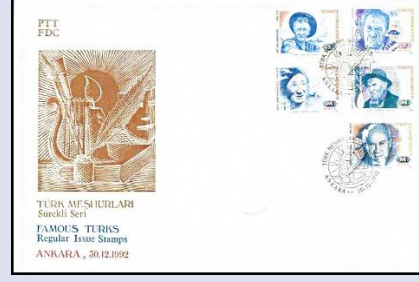
Türk meşhurları serisi olarak 1992’de tedavüle çıkartılan filatelik tasarımlarda Türk sanatına önemli derecede katkılar sunan sanatçılardan ünlü ressam Fikret Mualla Saygı ile şiir, öykü ve roman yazarı Sait Faik Abasıyanık, roman ve hikâye yazarı Cevat Şakir Kabaağaçlı, tiyatro sanatçısı ve yönetmen Muhsin Ertuğrul ve şair Âşık Veysel Şatıroğlu’nun gravür resimleme tarzıyla

oluşturulmuş görsellerine yer verilmiştir (Pulhane, 1992; Tarlakazan, 2017: 350-351).

Görsel 1: Âşık Veysel 36x26 mm. Kişisel Arşivden
Figure 1. Âşık Veysel 36x26 mm. Personal Archive

Görsel 1’de 30.12.1992’de tedavüle çıkartılan ve *Türk Meşhurları 1992* başlıklı çalışmayı oluşturan M değerli pullardan birine yer verilmiştir. Toplam beş seriden oluşan pullar ofset baskı yöntemi kullanılarak bastırılmıştır. 50 adetlik tabakalar hâlinde 20 milyon adet basıldığı belirtilen pulların grafik tasarımcısı Selahattin Tuğ’a’dır (Pulhane, 1992). Yatay bir formata sahip olan bu tasarımda altın orana Âşık Veysel’in sol açıdan betimlenmiş portresi yerleştirilmiştir. Kalın giysiler giyen Âşık Veysel C atkı ve fotr şapka takmıştır. Âşık Veysel’in sol omuzunun üzerinde Anadolu kilimlerinde yaygın olarak kullanılan ve yaradılış olgusunun yanı sıra yan öğelerle birlikte bereket, sonsuzluk, evren ve ölümsüzlük gibi anlamları içeren hayat ağacı motifi tasvir edilmiş iken hemen sağında göğüs ve tekne kısmı aşağıda, sap kısmı yukarıda olan budaklanmış bir bağlama figürüne yer verilmiştir (Alp, 1998: 160; Oyman, 2019: 9-14). Marj-baskı ayırımının ortadan kalktığı bu tasarımda sağ köşeye yatay ve dikey ekseninde büyük harflerle Türkiye Cumhuriyeti, sol köşeye ise Âşık Veysel Şatıroğlu ifadesi ve ozanın doğum ve vefat tarihleri konumlandırılmıştır.

Görsel 2: Türk Meşhurları Temalı İlk Gün Zarfı ve İlk Gün Damgası.

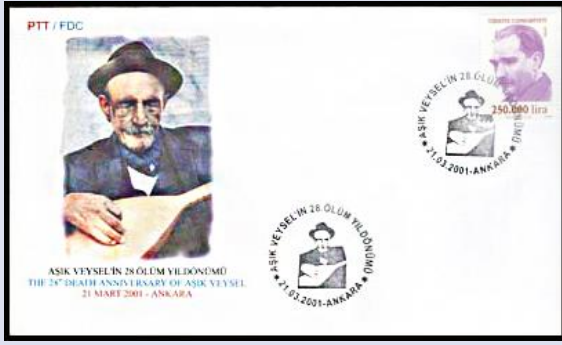
<https://www.pulhane.com/KatalogSayfaları/k199217.html>

Figure 2. Turkish Celebrities Themed First Day Envelope and First Day Stamp

Görsel 2’de 30.12.1992’de tedavüle çıkartılan ve *Türk Meşhurları 1992* başlıklı çalışmayı oluşturan 4.500.00 ETL bedelli bir ilkgün zarfı ile ilkgün damgasına yer verilmiştir (Pulhane, 1992). Yatay bir formata sahip olan bu tasarımın sağ üst kısmına Türk sanatına önemli derecede katkılar sunan sanatçılardan ünlü ressam Fikret Mualla Saygı ile şiir, öykü ve roman yazarı Sait Faik Abasıyanık, roman ve hikâye yazarı Cevat Şakir Kabaağaçlı, tiyatro sanatçısı ve yönetmen Muhsin Ertuğrul ve şair Âşık Veysel Şatıroğlu’nun görselleri yerleştirilmiştir. Tasarımın sağ kısmına sanatsal etkiyi ön plana çıkartan resim fırçası, lir, mum, kitap, hokka ve tüy sembolleri yerleştirilmiş iken hemen altına *Türk Meşhurları Sürekli Seri* ifadesinin Türkçe ve İngilizce karşılıkları konumlandırılmıştır.

Âşık Veysel’in 28. Ölüm Yılı dönümü 2001

Hakkında henüz anma pulu çıkarılmamış bir olayı yâd etmek için öncelikle, üzerinde yazı motif ve özel bir damga bulunan zarflar satışa sunulmaktadır (Pulhane, 2001). Âşık Veysel’in vefatından sonraki dönemlerde, ozanın vefat tarihine denk gelen her bir 21 Mart tarihi çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır. Bu bağlamda Âşık Veysel’in 28. ölüm yılı dönümüne denk gelen 21.03.2001 tarihi ise PTT tarafından hazırlatılan bir adet özel gün zarfı ile yâd edilmiştir.

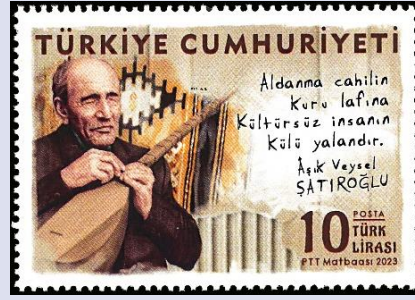
Görsel 3: Âşık Veysel'in 28. Ölüm Yılı dönümü Temalı Özel Gün Zarfı ve Özel Gün Damgası 183 x 109 mm. <https://pulhane.com/OzelGunZarfıSayfaları/oz200102.html>

Figure 3. Âşık Veysel's 28th Death Anniversary Themed Special Day Envelope and Special Day Stamp 183 x 109 mm. <https://pulhane.com/OzelGunZarfıSayfaları/oz200102.html>

Görsel 3'te 21.03.2001'de tedavüle çıkartılan ve *Âşık Veysel'in 28. Ölüm Yılı dönümü* başlıklı çalışmayı oluşturan özel gün zarfı ile özel gün damgasına yer verilmiştir. 3 ay süre ile satışta kalan özel gün zarfı için ayrıca PTT Genel Müdürlüğü Filateli Gişesi Ankara adresinde bir de özel gün damgası kullanılmıştır (Pulhane, 2001). Yatay formata sahip olan ve sade bir görsellik arz eden bu tasarımda sağ üst kısma 250.000 lira bedelli Atatürk konulu bir pul yerleştirilmiş iken sağ kısma ozanın bağlama çaldığı bir ana ait tasviri konumlandırılmıştır. Diğer görsellerde sıklıkla görülen canlılık ve gülümseme hâli bu görselde yerini daha sakin ve yorgun bir ruh hâline bırakmıştır. Ozanın yaşadığı psikolojik ve bedensel güçlüklerin doğal bir yansımasını oluşturan bu kompozisyon ile ozanın sanatkar ve güçlü kişiliği de okunur hâle gelmiştir. Görselin hemen altına *Âşık Veysel'in 28. Ölüm Yılı dönümü 21 Mart 2001* ifadesinin Türkçe ve İngilizce karşılıkları yerleştirilmiş, özel gün zarfının üzerine ise Âşık Veysel'in anısına tasarlanan iki adet damga örneği tatbik edilmiştir.

Âşık Veysel Şatıroğlu'nun Ölümünün 50. Yılı 2023

UNESCO 41. Genel Konferansı kararıyla Âşık Veysel'in Vefatının 50. Yılı Dönümü olan 2023 yılı anma ve kutlama yıl dönümleri programına alınmıştır. Ayrıca 2023 yılının "Âşık Veysel Yılı" olarak anılması Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile karara bağlanmıştır (Resmî Gazete, 2022; UNESCO, t.y.). Bu bağlamda Âşık Veysel'in vefatının 50. Yılı dönümü olan 21.03.2023 tarihinde PTT tarafından hazırlatılan anma pulları, anma bloku, ilkgün zarfı ve bir adet portföy satışa sunulmuştur.

Görsel 4: Âşık Veysel Şatıroğlu Anma Pulu 36 x 52 mm. Kişisel Arşivden

Figure 4. Âşık Veysel Şatıroğlu Commemorative Stamp 36 x 52 mm. From Personal Archive

Görsel 4'te 21.03.2023'te tedavüle çıkartılan ve *Âşık Veysel Şatıroğlu* başlıklı çalışmayı oluşturan iki serili pullardan birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 100.000 olan pullar PTT Matbaasında bastırılmıştır (Filateli, t.y.). Yatay bir formata sahip olan bu tasarımda Âşık Veysel'in nispeten daha genç yaşlardaki bir fotoğrafı görsel olarak kullanılmıştır. Âşık Veysel'in sol omuzunun üzerine Türkmen kilimlerinin en önemli sembolü olan ve doğrudan boyları temsil eden göl motifi, içerisine ise nazardan koruyan ve zıt odakları birleştiren çengel motifi yerleştirilmiştir (Erbek'ten akt. Karagöl, 2019: 63; Sanay, 2004: 12). Tasarımın sağ kısmına kendisine ait olan *Aldanma cahilin kuru lafına kültürsüz insanın külü yalandır* vecizesi sol kısmına ise tekne kısmı aşağıda, sap kısmı yukarıda olan bir bağlama figürü konumlandırılmıştır.

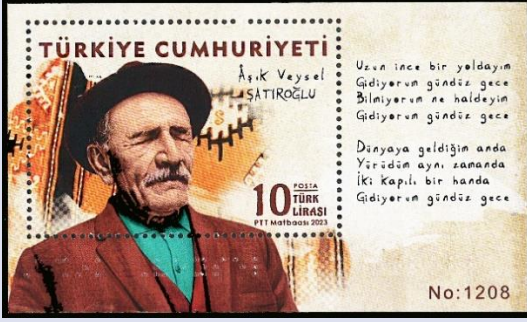
Görsel 5: Âşık Veysel Şatıroğlu Anma Pulu 36 x 52 mm. Kişisel Arşivden

Figure 5. Âşık Veysel Şatıroğlu Commemorative Stamp 36 x 52 mm. From Personal Archive

Görsel 5'te 21.03.2023'te tedavüle çıkartılan ve *Âşık Veysel Şatıroğlu* başlıklı çalışmayı oluşturan iki serili pullardan birine yer verilmiştir. Yatay bir formata sahip olan bu tasarımın sağ kısmına *Âşık Veysel*'in fötrü gülen bir fotoğrafı yerleştirilmiştir. *Âşık Veysel*'in sol omuzunun üzerine acı, keder, korku ve korunma gibi anlamlara gelen akrep motifi yerleştirilmiş iken sağ omuz hizasına ise yine kendisine ait olan *Dost dost diye nice nicesine sarıldım *** Benim sadık yârim kara topraktır* vecizesi konumlandırılmıştır (Alp, 1998: 154).

Görsel 7: *Âşık Veysel Şatıroğlu* Temalı İlk Gün Zarfının Önyüzü. Kişisel Arşivden
Figure 7. Front of *Âşık Veysel Şatıroğlu* Themed First Day Envelope. From Personal Archive

Görsel 6: *Âşık Veysel Şatıroğlu* Seri Numaralı Anma Bloku 87 x 52 mm. Kişisel Arşivden
Figure 6. *Âşık Veysel Şatıroğlu* Commemoration Block with Serial Number 87 x 52 mm. From Personal Archive

Görsel 6'te 21.03.2023'te tedavüle çıkartılan ve *Âşık Veysel Şatıroğlu* başlıklı çalışmayı oluşturan seri numaralı bir anma blokuna yer verilmiştir (Filateli, t.y.). Yatay formata sahip olan bu tasarımda sol kısma *Âşık Veysel*'in sağ profilden resmedilmiş fötürlü bir görseli hemen arkasına ise Anadolu kültürüyle özdeşleşmiş olan ve içerisinde çengel bulunan bir göl motifi yerleştirilmiştir. Tasarımın sağ kısımdaki marj alanına toplam altı mısradan oluşan *Uzun ince bir yoldayım* şiirinin ilk iki mısrası konumlandırılmış iken soldaki marja ise Braille alfabesiyle yazılmış *Âşık Veysel* ifadesi konumlandırılmıştır.

Görsel 8: *Âşık Veysel Şatıroğlu* Temalı İlk Gün Zarfının Arka Yüzü. Kişisel Arşivden
Figure 8. Back Side of *Âşık Veysel Şatıroğlu* Themed First Day Envelope. From Personal Archive

Görsel 8'de 21.03.2023'te tedavüle çıkartılan ve *Âşık Veysel Şatıroğlu* başlıklı çalışmayı oluşturan ilkgün zarfının arka yüzüne yer verilmiştir (Filateli, t.y.). Tasarımın sol kısmında kalan beyaz alana toplam beş mısradan oluşan *Yeni mektup aldım gül yüzlü yardan* şiirinin ilk üç mısrası

yerleştirilmiştir. Yazma geleneğinde zarfların arka yüzüne yazı yazılmaz iken bu tasarımda her iki yüze de baskı yapıldığı görülmektedir. Tasarımın arka yüzünde yeteri kadar alan bulunmasına rağmen kalan iki satırının yazılmaması hem öğrenme arzusunu artırmakta hem de okuyucuya kompozisyonu yorumlaması için yazma alanı açmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Ortalama bir ömür süren Âşık Veysel, bütün yaşananları 79 senelik bir ömre sığdırmıştır. Yetişkinlik döneminin ortalarında tanınmaya başlayan Âşık Veysel, eserlerinin önemli bir kısmını bu dönemlerde vermeye başlamıştır. Gerek günümüzdeki tasvirler gerekse yaşadığı dönemdeki dijital kayıtlar ozanın fiziksel olarak yaşlı görüldüğü betimlemeleri ön plana çıkarmaktadır. Bu olgu bir yönüyle sanat anlayışı henüz çocukluk döneminde temellenmeye başlayan ozanın gençlik yıllarının gölgelenmesine, hayatının sadece ikinci yarısının bilinmesine ve merak edilmesine neden olmaktadır. Çalışmada yer alan filatelik tasarımlar incelendiğinde mevcut etki daha açık bir biçimde görülmektedir. Âşık Veysel'i konu alan tasarımların tamamında ozan, doğrudan yaşlılık dönemine ait görsellerle tasvir edilmektedir. Ozanın gençlik dönemine ait ayrıntılara yer verilmemesi ise tasarımlardaki ritmik etkiyi sınırlamakta ve kompozisyondaki bütünlüğü bozmaktadır.

Henüz yaşadığı bedensel travmanın psikolojik etkilerini üzerinde taşıyan Âşık Veysel ilerleyen dönemlerde bir yandan da ailevi problemlerinin üstesinden gelmeye çalışmıştır. Güçlü ve örnek bir kişilik örneği sergileyen ozan bu konuda oldukça başarılı olmuş ve aile hayatında yaşadığı sıkıntıları çevresindeki kültürel zenginliklerle bütünleştirerek sanat anlayışını oluşturmuştur. Aile hayatı özellikle kişiliği ve olgunluğa erişmesi üzerinde bir etki gösterirken çevresindeki kültürel zenginlikler ise sanatsal beceriler kazanmasında ve ilerleyen yaşına rağmen tanınır hâle gelmesi üzerinde olumlu etkiler göstermiştir.

Yaşamı boyunca farklı konulara dikkat çekmeye çalışan Âşık Veysel bu süreçte literatüre sayısız eserler kazandırmıştır. Günümüze değin devam eden araştırmalarda ise ozana ait olduğu tespit edilen ve henüz basılı örneği bulunmayan birçok esere rastlanmıştır. Toplumda karşılığı bulunan Âşık Veysel'in genellikle türkü olarak bestelenen şiirlerinin bilinir olması, diğerlerinin ise neredeyse hiç bilinmemesi mevcut etkileşimindeki bir zafiyete işaret etmektedir. Görsellerdeki tipografik çözümlenmelerde ozanın daha çok bestelenen veya toplum tarafından bilinen eserlerinin tasarımlara yansıtıldığı görülmektedir. Bu olgu ise mevcut durumu özetlemeye yetecek düzeydedir.

Âşık Veysel'i biyografi, kitap, belgesel, fotoğraf, film ve kişisel eşya gibi türler üzerinden tasvir eden birçok çalışmaya ulaşılmasına rağmen aynı olguyu posta pulları ve filatelik zarflar üzerinden betimleyen herhangi bir

çalışmaya ulaşılammıştır. Literatüre sanatsal bir boyut kazandıracağı düşünülen bu çalışmayla birlikte Âşık Veysel'i filateli ürün ve hizmetlerindeki temsili üzerinden değerlendirme imkânı oluşmuştur. Bu bağlamda UNESCO 41. Genel Konferansı kararı ve Cumhurbaşkanlığı Genelgesi mevcut olguya derin anlamlar kazandırmış ve ozanın göremediği ancak yapılmasını arzu ettiği köprünün temellerini sağlamlaştırarak 2023 yılının Âşık Veysel Yılı olarak anılmasına vesile olmuştur.

Extended Abstract

The terms folk poet, ozan, minstrel and minstrel are widely encountered in Anatolian culture. Folk poetry, known by names such as kam, shaman, game and baksı in the Pre-Islamic period, began to be replaced by the tradition of minstrelsy from the 15th century. The tradition of minstrelsy, which changed in the following period and survived until today, has brought many important figures to our literature such as Karacaoğlan, Dadaloğlu, Gevheri and Âşık Ömer. One of these important people is Âşık Veysel Şatıroğlu, an unforgettable name of the last century (Artun, 2002: 1120; Şimşek, 2016: 117-118). Âşık Veysel, who was born on October 25, 1894, in Sivrialan Village of Sarkışla district of Sivas, lost first one eye due to smallpox, which he caught at a young age, and then the other eye as a result of an accident (Oğuzcan, 1970). In the following period, Âşık Veysel, who could not see in both eyes, tried to pass his days with a three-stringed instrument his father bought. Âşık Veysel, who was discouraged at first because he thought that he could not be successful due to his inexperience, continued to practice his art upon his father's insistence, and after a while, he became a master of saz playing (Âşık Veysel, 2023: 13). Âşık Veysel, who quickly became competent in the interpretation of folk songs and folk poetry, had some problems with his first marriage, leading to a separation, and lost his mother, father and children when he was still young (T.R. Ministry of Culture and Tourism, n.d.). Âşık Veysel, who matured under the influence of the events he experienced and the minstrels in his environment, started reading his own poems after the First Sivas Folk Poets Festival, which was attended by 13 minstrels other than himself (Alptekin, 2019). Âşık Veysel, who used pseudonyms such as Veysel, Veysel Şatır and Sefil Veysel, touched upon topics such as love, satire, nature, human love, homesickness, advice, heart, friendship, religion, Sufism, homeland-nation and idea in his poems. Today, there are 179 written and oral poems of Âşık Veysel identified. In addition to dozens of publications written about him, efforts are being made to keep the memories of the poet fresh with films, documentaries, radio broadcasts, festivals, exhibitions and the Şarkışla Âşık Veysel Museum opened in his village (T.R. Sivas Governorship, n.d.). The aim of the study is to try to discuss Âşık Veysel through his representation in philatelic products and services in the "50th Anniversary of Âşık Veysel's Death" events, which were included in the commemoration and celebration anniversaries program with the decision of the 41st UNESCO General Conference

and the Presidential Circular. It is thought that this research, which tries to examine the Âşık Veysel phenomenon through philatelic designs, has the sufficiency and importance to contribute to the literature. In this study based on qualitative research, data was collected using the document analysis method. In the study, which covers data collection, analysis and evaluation processes, visual sources as well as written sources have an important place. For this reason, first written and visual sources that were thought to be related to the subject were collected, and then a research method was tried to be developed based on data that complemented the literature. The data used in the study were collected from institutional publications, corporate websites, journals, theses, books, archive records, etc., whose reliability and representativeness had been previously audited. It was created based on data. Additionally, "UNESCO, Âşık Veysel, Âşık Veysel Şatıroğlu, Veysel Şatır, Sefil Veysel and philately" are included in databases such as National Thesis Center, Journal Factor, Researchx, EBSCO Host, Scientific Indexing Services, Asondakix, Google Scholar, Turkish Education Index, SOBIAD and CiteFactor. Searches were made by adding keywords. As a result of the searches, although many studies in the genre such as biographies, poems and folk songs were found, no research could be found with the titles "UNESCO Commemoration and Celebration Anniversaries or Philatelic". Therefore, the collected data were interpreted by the researcher, taking into account the conditions of the period. The written data of the research consists of printed and electronic publications, and the visual data consists of philatelic products and services put into circulation by PTT in 1992, 2001 and 2023. In this study created based on philatelic designs; 1 postage stamp, 2 first day envelopes, 1 special day envelope, 2 commemorative stamps and 1 commemorative block were used. While the image of Âşık Veysel was used directly in one of the stamps in the series of 5, which was put into circulation in 1992 as a series of Turkish celebrities, and on 1 stamp on the first day envelope, it was in a mixed composition in the special day stamp dated 2001, which was put into circulation in memory of the 28th anniversary of Âşık Veysel's death. Âşık Veysel theme was used. Finally, 2 commemorative stamps were issued for the designs dated 2023, which were put into circulation in memory of the 50th Anniversary of Âşık Veysel Şatıroğlu's Death, and in addition to these stamps, a separate portfolio was issued by placing 1 commemorative block with serial number and 1 first day envelope. As a result, although many studies depicting Âşık Veysel through genres such as biographies, books, documentaries, photographs, films and personal items have been found, no studies depicting the same phenomenon through postage stamps and philatelic envelopes have been found. With this study, which is thought to add an artistic dimension to the literature, it is possible to evaluate Âşık Veysel through his representation in philatelic products and services. In this context, the decision of the 41st UNESCO General

Conference and the Presidential Circular gave deep meaning to the current phenomenon and strengthened the foundations of the bridge that the poet could not see but desired to be built, causing 2023 to be known as the Year of Âşık Veysel.

Kaynaklar

- Akan, M. (2016). Anadolu Yörük Yaşamında Dokuma Geleneği. *Kalemîşi*, 4(7), 39-58. doi: 10.7816/kalemisi-04-07-03
- Alp, Ö. (1998). *Konya ve Yöresi Kilimlerinde Semboller* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Alptekin, B. A. (2019, 24 Temmuz). Âşık Veysel Şatıroğlu. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asik-veysel-satiroglu> adresinden alındı.
- Arslan, A. D. (2023, Ağustos 3). Basında ve Ustaların Objektifinden Âşık Veysel sergisi açıldı. <https://www.cnnturk.com/yerel-haberler/sivas/basinda-ve-ustalarin-objektifinden-asik-veysel-sergisi-acildi-2031005> Erişim Tarihi: 17.08.2023.
- Artun, E. (2002). Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı. H. C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca (Ed.) içinde *Türkler*, 11 (s. 1120-1141). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Âşık Veysel "Her Neye Baksan Sen Varsın Orda" Âşık Veysel'in Vefatının 50. Yıl Dönümü Anısına, (2023). İstanbul: Üsküdar Belediyesi Kültür Yayınları.
- Edebiyat Postası. (2019). Usta Fotoğrafçılardan Âşık Veysel Sergisi. http://www.edebiyatpostasi.com/usta-fotografcilaridan-sik-veysel-sergisi_954.html Erişim Tarihi: 01.08.2023.
- Filateli. (t.y.). Âşık Veysel Şatıroğlu. <https://www.filateli.gov.tr/main?a1=0cdf0fe7fe2a0ebada5564ad36ef0e84cbabee224f9846ada3441765b51290e89&urunkod=1001&stokkod=436¤tpage=1&urunid=09107cd15efa886a42f475bc62f24f94> Erişim Tarihi: 12.06.2023.
- İHA. (2023, Eylül 2). Adana'da "Âşık Veysel Fotoğraf Sergisi" açıldı. <https://www.ih.com.tr/adana-haberleri/adanada-asik-veysel-fotograf-sergisi-acildi-31354809> Erişim Tarihi: 04.09.2023.
- Karagöl, S. (2019). *Yeşilovacık ve Büyükeceli (Mersin Silifke Gülnar Sarıkeçili Yörüklerinde Çuvallar* [Yüksel Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Oğuzcan, Ü. Y. (Düz.). (1970). *Âşık Veysel Şatıroğlu Dostlar Beni Hatırlasın*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Oyman, N. R. (2019). Bazı Anadolu Kilim Motiflerinin Sembolik Çözümlemesi. *Arış Dergisi*, 14, 4-22. doi.org/10.34242/akmbaris.2019.119
- Özdener, E. (2023, Haziran 8). CerModern, dijital teknoloji alanı Flow Dijital Sahne'yi "Karanlıktan Aydınlığa Âşık Veysel" sergisiyle açtı. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/cermodern-dijital-sanatlara-da-ev-sahipligi-yapacak/2917277> Erişim Tarihi: 14.08.2023.
- PTT Bülten. (2023, Mart). PTT'den Âşık Veysel Şatıroğlu konulu anma pulu ve ilkgün zarfı. <https://www.ptt.gov.tr/Lists/Yayinlarimiz/Attachment/s/256/2Mart2023.pdf> Erişim Tarihi: 15.08.2023.
- Pulhane. (1992). Konulu Sürekli Posta Pulları Türk Meşhurları 1992. <https://www.pulhane.com/KatalogSayfaları/k199217.html> Erişim Tarihi: 26.07.2023.

- Pulhane. (2001). Âşık Veysel'in 28. Ölüm Yılı dönümü. <https://pulhane.com/OzelGunZarfiSayfaları/oz200102.html> Erişim Tarihi: 26.07.2023.
- Resmî Gazete (2022, Aralık 29). 2023 Yılı'nın Âşık Veysel Yılı Olarak Kutlanması Genelge (sayı: 32058). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/12/20221229.pdf> Erişim Tarihi: 06.09.2023.
- Sanay, F. (2004). *Çanakkale Halılarının Dünü ve Bugünü* [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Şimşek, E. (2016). Âşık Veysel'in Âşıklık Geleneği İçerisindeki Yeri Üzerine Bir Değerlendirme. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 117-126 <https://doi.org/10.31126/akrajournal.328241>
- Tarlakazan, B. E. (2017). Sanatçı ve Tablolar Konulu Cumhuriyet Dönemi Türk Posta Pulları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 340- 354.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). Âşık Veysel Şatıroğlu (1894-1973). <https://aregem.ktb.gov.tr/TR-12798/asik-veysel-satiroglu-18941973.html> Erişim Tarihi: 11.06.2023.
- T.C. Sivas Valiliği. (t.y.). Âşık Veysel. <http://www.sivas.gov.tr/asik-veysel> Erişim Tarihi: 22.06.2023.
- UNESCO. (t.y.). 2023 Yılı Âşık Veysel Yılı Olarak Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Himayelerinde Kutlanacak. <https://www.unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/6070> Erişim Tarihi: 26.07.2023.
- Yeni Şafak. (2023, Haziran 7). Âşık Veysel Anısına Resim Sergisi. <https://www.yenisafak.com/hayat/asik-veysel-anisina-resim-sergisi-4536526> Erişim Tarihi: 25.08.2023.
- Yönel, Y. (2004). *Uzun İnce Bir Yolda Fotoğraflarla Âşık Veysel*, İstanbul: Yıldırım Turizm Yatırım Ticaret.
- Zafer, S. (2023, Eylül 3). Sivas'ta Cumhuriyetin 100. yılı ve Âşık Veysel yılı anısına resim sergisi açıldı. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/sivasta-cumhuriyetin-100-yili-ve-asik-veysel-yili-anisina-resim-sergisi-acildi/2982213> Erişim Tarihi: 06.09.2023.